

DEJINY

obce VYŠNÁ RYBNICA

do roku 1938

P r e d s l o v

Milí rodáci,

každého z nás iste láka poznať kus histórie z obce, v ktorej sa narodil a vyrastal, kde zapustil korene svojho rodu. Zaujímavé sú poznatky o tom, ako predkovia žili, pracovali a snažili sa zveľadiť obec, zúrodniť polia v lone krásnej prírody podhoria Vihorlatských vrchov.

Poznanie histórie národa v jej širokom poňatí, ako aj histórie jednotlivých regiónov je doménou profesionálnych historikov. História dediny, hlavne v našom kraji, bola v minulosti v pozadí ich záujmu, a preto jej spracovanie je pomerne náročná úloha, hlavne pre laika v tomto odbore.

Podujal som sa na túto úlohu na základe požiadania starostu obce Jána Vargu. Začiatok 90-tych rokov podnikol samosprávne orgány v obci takmer masovému záujmu o majetkové pomery našich predkov, o naše korene a prvopočiatky našich rodných sídel. Ani on nechce zostať za blízkym i vzdialenejším okolím a chce začať tradíciu osláv prvej písomnej zmienky o našej obci - Vyšná Rybnica. Vďaka mu za tento počin.

Vychádzajúc z dostupných historických poznatkov, prác niektorých významných historikov Slovenska, ako aj z vlastného štúdia archívnych materiálov som sa pokúsil v tejto publikácii spracovať historický vývin obce v širších súvislostiach osídlenia regiónu. Taktiež zdokumentovať prvú a následné písomné zmienky o nej uvádzané v historických dokumentoch šľachtického rodu Stárayovcov z Michaloviec a o jej rozvoji od stredoveku až do roku 1939, keď došlo k jej pričleneniu k Maďarsku.

Treba podotknúť, že nie všetky autorove predstavy o hĺbke spracovania historických pomerov sa podarilo realizovať. Predovšetkým pre ťažkú dostupnosť archívnych materiálov, ako aj potreby znalosti latinského a maďarského jazyka.

Verím, že i napriek tomu si túto publikáciu so záujmom prečítate.

Geografická poloha

Vyšná Rybnica je malá dedina, ktorá má o niečo viac ako 100 čísel domov na južných svahoch podhoria Vihorlatské vrchy v nadmorskej výške 220 až 230 m n. m. v údolí riečky Okna vyvierajúcej v malebnom jazere Morské oko, asi 10 km na sever od okresného mesta Sobrance. Keď vyjdeme z dediny do jej chotára, otvorí sa pred nami, pri pohľade od západu až na juhovýchod severným smerom, nádherný pohľad na Vihorlatské vrchy takmer výlučne s listnatými lesmi, najvyšším štvorhrbým Vihorlatom

(1076 m n. m.). Pri pohľade južným smerom sa pred nami otvára panoráma najsevernejšej časti Potiskej nížiny - Východoslovenskej nížiny. Najsevernejšia časť jej katastrálneho územia od čias existencie stolíc (žúp) bola súčasťou severnej hranice Užskej župy so sídelným mestom Užhorod (Ukrajina) a v mladšej histórii, ako aj v súčasnosti tvorí severnú časť hranice okresu Sobrance, v rokoch 1960 až 1976 okresu Michalovce a Košického kraja.

Obec má chotárne hranice na západe s Vyšnými Remetami a Remetskými Hámrami, na severe hraničí s Prešovským krajom, okresom Snina, s mestom Snina, obcami Stakčín a Kolonica, na východe pokračuje hranica medzi Prešovským krajom a okresom Snina s obcami Ladomirov, Strihovce, Hrabovská Roztoka, obcami okresu Sobrance - Ruská Bystrá, Hlivišťa, na juhu s obcou Jasenov.

Prevažnú časť katastrálneho územia tvoria lesy, ktoré v minulosti spolu s obrábaním pôdy tvorili základný zdroj obživy jej obyvateľov. Najnižší bod 183 m n. m. sa nachádza pri potoku Hliník, najvyšší je vrch Nežabec 1023 m n. m. Rozloha katastrálneho územia je 4 012 ha.

Počiatky osídlenia územia pod Vihorlatskými vrchmi

Osídlenie tohto územia možno sledovať už od staršieho paleolitu, cez obdobie mladšieho paleolitu, neolit, dobu bronzovú, rímsku, veľkomoravské obdobie, stredovek ... Najstarším známym sídliskom je Tibava, ktorého obyvatelia sa špecializovali na výrobu kamenných nástrojov. Postupne od neolitu bola osídlená celá Východoslovenská nížina. Obýval ju roľnícky ľud, patriaci do okruhu kultúry s východoslovenskou lineárnou keramikou, neskôr bukovohorskej kultúry. Z tohto obdobia sú známe sídliská Lúčky a Tibava. O pobyte

Keltov v tejto oblasti svedčí sídlisko v Sobranciach. Pomerne husté osídlenie v prvých storočiach nášho letopočtu dokladajú nálezy sídliskovej keramiky v Trnave pri Laborci, Porube pod Vihorlatom a v Podhorodi.

Z veľkomoravského obdobia sú známe sídliská Poruba pod Vihorlatom, Hnojné, Lúčky, Tibava a Vojnatina. Archeologický výskum na včasnostredoveké osídlenie potvrdil trvalú usadenosť Slovanov v tomto kraji. Slované sídliská boli v chotároch Hažin, Hnojné, Kolibabovce, Komárovce, Krčava, Orechová, Tibava, Vinné, Vojnatina, Zálužice. Najstaršie sídlisko bolo v Blatných Remetách, pričom trvalo od 6. do 10. storočia. Z 8. až 9. storočia pochádzajú Hnojné, Kolibabovce, Komárovce, Krčava, Orechová, Vinné, Vojnatina. Väčšina týchto sídlisk však v 9. až 10. storočí zanikla a ich obyvatelia si na blízkych výhodných polohách založili nové, už kvalitnejšie. Z výskumu vyplýva, že pred 9. až 11. storočím bol tento región osídlený slovanským obyvateľstvom s pohanským náboženstvom.

Začiatky kresťanstva pochádzajú z 9. až 12. storočia. Možno to nepriamo odvodiť od miestneho názvu Remety. Tento názov má pôvod v latinskom koreni slova heremita = pustovník, resp. heremitorium = pustovňa. Tieto slová sa do slovanského prostredia dostali prostredníctvom mníchov - benediktínov. Ich prítomnosť a jestvovanie pustovní sa nepriamo zachovali v názvoch neskorších poddanských sídlisk a dedín, a to Blatné Remety, Vyšné Remety, Turje Remety (Ukrajina). Písomné správy o takýchto názvoch dedín sú od 2. polovice 13. storočia. Vtedy už pustovne neexistovali. Vyšné Remety boli založené v 2. polovici 14. storočia a prvý písomný doklad je z roku 1418 (Remethe alio nomine Jesenew) - Remety na území jesenovskej občiny. Pustovne ležali v zalesnených, neobývaných miestach mimo dedinských sídlisk, v blízkosti vtedajších krajských ciest. Pustovne neboli základnými jadrami neskorších dedín. Jedna z týchto vedľajších ciest viedla cez Jasenov, údolím riečky Okna, Morské oko k Snine do provincie GEPEL (zem za zásekmi).

V 1. polovici 13. storočia osídlenie tohto regiónu bolo pomerne riedke. Patria k nemu aj dediny Vinné, Hnojné, Jasenov a Koňuš. Z hradov jestvovala Tibava. V ďalšom období dochádza k zintenzívneniu osídlenia najmä zásluhou Rusínov, ktorí v 2. polovici 14. storočia založili aj niektoré dediny. Prichádzali do tohto kraja v rámci valašskej kolonizácie. Bezpečná správa o ich usadení v tomto regióne, a to v Koromli, pochádza z roku 1337. Je obsiahnutá v sťažnosti synov pánov Andreja a Jakova z Michaloviec na vicišpána Užhorodskej stolice Guda a kastelána palatína Viliama Drugetha, že usadil Valachov na území zvanom Koromľa, ktoré prináležalo k Tibave - dedine michalovských pánov. Ďalšie správy o Valachoch sú z roku 1348. Juraj, Mikuláš a Ladislav, synovia Vavrince z Tibavy, sa sťažujú, že Ján syn Jakova z Michaloviec im na verejnej ceste zajal ich poddaného z Jasenova - Valacha menom Mikuláš. Valasi v Koromli sa spomínajú aj v roku 1365.

Jasenov bola dedičná zem Andreja a Jakova z Michaloviec. V roku 1337 na zemi Jasenov bolo už viac dedín a zvlášť sa opisujú už hranice dnešnej dediny Úbrež (possessionis Jesenew seu Obres), ďalej hranice Stredného Jasenova (Kwzepjesenew) - dnešná dedina Jasenov a Vyšného Jasenova (Fel Jesenew) - dnešné Vyšné Remety. V roku 1413 sa spomínajú Remety v súvislosti s krádežou oviec poddaných pánov z Tibavy bývajúcich v Remetách (Remethe). V roku 1419 sa uvádzajú okrem Jasenova aj dediny Also-remethe (Dolné Remety) a Remethe. V roku 1449 vystupuje už aj dedina pod názvom Olahremethe, teda Valašské Remety.

Autor publikácie "Osídlenie Košickej kotliny III" Branislav Varsik na základe týchto údajov došiel k záveru, že dnešnú dedinu Vyšné Remety je potrebné stotožniť s dedinou Vyšný Jasenov (Fel Jesenew) - roku 1337, dedinu Remetské Hámre s dedinou Valašské Remety (Olahremethe) - roku 1449.

Na základe znalosti geografie kraja okolo riečky Okny a prezentovaných údajov Branislavom Varsikom som dospel k týmto záverom:

1. Dedinu Vyšný Jasenov (Fel Jesenew) - rok 1337, Remethe - rok 1413, Remethe - rok 1419, Valašské Remety (Olahremethe) - rok 1449 treba stotožniť s dedinou nachádzajúcou sa severne od Jasenova v lesoch v údolí riečky Okna. Teda tam, kde bola dnes už neexistujúca osada Potášňa alebo niekde v tesnej blízkosti riečky Okna na území dnešných Remetských Hámrov. Tento záver podporuje aj konštatovanie z roku 1337, kde pri opise hraníc medzi Stredným a Vyšným Jasenovom sa spomína cesta do provincie GEPEL, ktorá išla okolo Morského oka k Snine.

2. Dedinu Also-remethe (Dolné Remety) - rok 1419 treba stotožniť s dedinou Vyšné Remety.

Je nelogické, aby cesta zo Stredného Jasenova - Jasenova do Sniny cez Morské oko išla cez Vyšný Jasenov - Vyšné Remety, ako uvádza Branislav Varsik, teda aby prechádzala z údolia riečky Okna do údolia, v ktorom sú Vyšné Remety a späť sa vracala do údolia Okny. Pravdepodobnejšie je, že táto cesta išla zo Stredného Jasenova - Jasenova cez Vyšný Jasenov - Remetské Hámre a ďalej cez Morské oko do Sniny. Jednoznačné uvádzanie dedín Also-remethe a Remethe alio nomine Jesenew v roku 1419 hovorí o existencii dvoch dedín. Je zaujímavé, že v tejto súvislosti sa nespomína dedina Rybnichke - Vyšná Rybnica, ktorá v tej dobe preukázateľne existovala.

Na doosídľovanie dedín v podvihorlatskom regióne sa významne podieľali usadlíci, ktorí zakladali dediny na nemeckom zákupnom práve. Na tomto práve bola založená aj Vyšná Rybnica. Spoluzakladateľmi týchto dedín boli šoltýsi (kenézi). S usadením rumunsko-valašského a rusínsko-valašského obyvateľstva sa v tomto

regiónu trvale udomácnilo grécko-byzantské náboženstvo zo staroslovienskym bohoslužobným jazykom, teda pravoslávie.

Historické dokumenty hovoria o tom, že medzi dnešnými dedinami Jasenov a Hlivišťa existovala na panstve Jasenov dedina Hlinník. Prvá písomná zmienka o nej je z roku 1418. Jej názov je odvodený od potoka Hlinník, v ktorého údolí sa nachádzala. Jej bližšie umiestnenie možno odvodiť od doposiaľ používaného miestneho názvu v chotári obce Hlivišťa, svahu nad potokom Hliník - Kostolisko. Ide zrejme o pomenovanie miesta, kde nie kedy stál kostol dediny Hlinník. V 15. storočí to bola stredne veľká dedina. Do polovice 16. storočia sa väčšina sedliakov odsťahovala. Na prelome 16. a 17. storočia už bola malou dedinou s výlučne poddanským obyvateľstvom. V 17. storočí dedina po stupne splynula s Hlivištiami. Okolo roku 1720 už nebola samostatnou obcou. Osady, ktoré sa postupne vyvinuli na mestečká, boli Užhorod (13. a 14. storočie), Sobrance, Pavlovce (14. až 15. storočie) a Veľké Kapušany (od roku 1274). Základom ich mestskosti boli tamojšie trhy. Nedosiahli však charakter mesta v pravom a urbanistickom zmysle, ako napr. Košice, Prešov, Bardejov, ale ostali mestečkami hlavne preto, že ležali na krajinských cestách, ktoré obchodníci v 14. a 15. storočí menej používali. Od 15. do 18. storočia bolo najväčším mestom Užhorod. Najmenšie boli Pavlovce a Sobrance. Po povstaní Františka II. Rákociho v roku 1711 boli Sobrance úplne spustošené a opustené.

V ďalšom období až do konca 17. storočia možno sledovať postupný rast počtu obyvateľov v tomto regióne, čo možno dokumentovať na celkových počtoch osád, prípadne obyvateľov v Užskej župe:

- v roku 1427 mala asi 145 dedín a približne 22 830 obyvateľov,
- v roku 1600 mala asi 194 dedín a približne 26 670 obyvateľov,
- v roku 1715 mala asi 190 sídel (osád, dedín a mestečiek) a približne 10 954 obyvateľov.

Na prelome 17. a 18. storočia došlo k výraznému poklesu počtu obyvateľov. Bol to najnižší stav od 14. storočia zapríčinený stavovskými povstaniami a epidémiou moru.

Ďalší vývoj osídlenia až do konca feudalizmu charakterizuje rast sídel. Podľa výsledkov jozefínskeho sčítania ľudu v roku 1786 mala Užská stolica 57 105 obyvateľov. Do roku 1804 sa počet obyvateľov zvýšil na 76 702, v roku 1827 na 108 619, v roku 1846 na 119 360 obyvateľov.

Prvá písomná zmienka

Určiť presný termín vzniku obce je veľmi ťažké, ba nemožné, pretože o týchto skutočnostiach neexistujú písomné doklady. V dávnej minulosti sa viedli písomné záznamy len o skutočnostiach, ktoré boli istým spôsobom problémové (majetkové záležitosti, spory, krádeže, lúpeže a pod.). O skutočnostiach, ktoré nevyžadovali riešenie panovníkom alebo šľachtou, sa spravidla písomné záznamy nevedli. Z tohto dôvodu založenie obce nemožno dokumentačne doložiť.

Jediný vierohodný doklad o existencii obce Vyšná Rybnica je v spisoch šľachtického michalovského rodu Stárayovcov, ktorí od prvej polovice 13. storočia vlastnili aj časti územia Užskej stolice. Ich významným šľachtickým sídlom v Užskej stolici bola obec Tibava, ku ktorej patrilo aj panstvo Jasenov.

Prvý raz sa obec Vyšná Rybnica (Rybnička) spomína 24. augusta 1418 (possessiones Rybnychke) v listine, v ktorej kráľ Žigmund (kráľ rímsky a kráľ Uhorska, Dalmácie, Chorvátska, Ramy, Srbska, Haliča, Vladimírska, Kumánie a Bulharska, markgróf Brandenburský a dedič Čiech a Luxemburska) potvrdzuje majetkovú držbu v Zemplínskej a Užskej stolici vranjanskému prepoštovi Albertovi. Medzi inými ide o tieto majetky: hrad Michalovce a dediny Vinné, Horná Trnava, Dolná Trnava, Šimonovce, Kaluža, Blatá, Klokočov, Varkond, oboje Zalužice, Nový Sačurov, Vrbovec, Starý a Nový Hažín, Lúčky, Malá Porubka, Laz, Stráňany, Dolná Zbudza, Horovce a Porubka patriace k hradu Michalovce. Ďalej dediny Blatné Remety inak nazývané Jasenov, Nemecká Poruba (Poruba pod Vihorlatom), Jovsa, Hažín, Rybnička (Vyšná Rybnica), Jasenov, Úbrež, Revište inak nazývané Závadka, Hnojné inak nazývané Revište, Fekišovce inak nazývané Revište, Dolné Revište, Budkovce, Dolné Remety, Ruskovce, Rybnica (Nižná Rybnica), Kajdanov, Žarovnica a Hlinník patriace k Jasenovu.

Prepošt Albert, syn Gregora syna Jána syna Jakova z Michaloviec, sa zúčastnil na viacerých výpravách proti nepriateľom kresťanstva - Turkom. Spolu s Pipom z Ozory, temešským županom a správcom kráľovských soľných komôr a sedmohradským vojvodom Štiborom dobyl viacero miest, mestečiek a dedín, ako aj hradov a opevnení, ktorých sa zmocnili Benátčania. Tiež mal veľké zásluhy pri zjednocovaní rímskokatolíckej cirkvi na koncile zvolanom do ríšskeho mesta Kostnica.

Následne sa dedina Rybnička (Vyšná Rybnica) spomína v dokumentoch zo 6. januára 1419, 22. februára 1419, 6. novembra 1448, 24. augusta 1449, 21. mája 1450. V dokumente z 3. marca 1451, v ktorom sa rozsudzuje spor o zálohové majetky medzi šľachticmi z Michaloviec a Tibavy, sa uvádza ako Malá Rybnica (Kysrebniche).

So vznikom a rozvojom obce je úzko spätý aj jej názov. Vychádzajúc z pomäťarčeného slovenského slova jej názvu v prvej písomnej zmienke Rybnychke - Rybnička, možno povedať, že názov obce je odvodený od názvu riečky, na ktorej sa nachádza. O názve tejto riečky Rybnica (teraz Okna) je doklad z roku 1244, teda o viac ako 150 rokov skôr, než vznikla naša obec. Tento názov dostala nepochybne preto, lebo

sa v nej vyskytovalo neobyčajne veľa rýb. Podľa jej názvu dostala meno aj obec Rybnica (teraz Nižná Rybnica). Prvá správa o nej je z roku 1333. Po vzniku novej osady Rybnička (teraz Vyšná Rybnica), od prvej polovice 15. storočia, sa rozšíril pre terajšiu Nižnú Rybnicu názov Nagrybniche v zmysle Veľká Rybnica a pre Vyšnú Rybnicu názov Kysrebniche v zmysle Malá Rybnica.

Podľa autora knihy Dejiny osídlenia Užskej župy Ferdinanda Uličného názov Rybnička vyjadruje skutočnosť, že dedinu založili obyvatelia južnejšie ležiacej dediny Rybnica. S týmto názorom sa možno stotožniť, aj nie. Názov osady Rybnička sa nemusí odvodzovať od toho, že ju založili obyvatelia Nižnej Rybnice. Medzi Nižnou Rybnicou a Vyšnou Rybnicou už v tomto období existovala osada Jasenov, v ktorej sa nachádzalo správcovstvo pozemkov, na ktorých obe osady vznikli. Keby osada Jasenov neexistovala, dalo by sa predpokladať, že Vyšná Rybnica (Rybnička - Malá Rybnica) vznikla najprv ako časť osady Rybnica - Nižná Rybnica odchodom časti obyvateľov a založením novej osady, ktorá sa postupne osamostatnila. Obdobne ako osada Úbrež, ktorá vznikla odchodom časti obyvateľov z osady Jasenov, a založením novej.

Pravdepodobnejšie je, že osada Rybnička vznikla ako samostatná osada v blízkosti sútoku potoka Rybnička (tak sa volá doposiaľ) s riečkou Rybnica (teraz Okna) a názov dostala podľa pomenovania tohto potoka. Zrejme preto, že po vzniku osady Rybnička (tá bola čo do počtu obyvateľov podstatne menšia ako skôr založená Rybnica), od prvej polovice 15. storočia, sa pre osadu Rybnica rozšíril názov Veľká Rybnica, teraz Nižná Rybnica a pre osadu Rybnička názov Malá Rybnica (v roku 1451 Kysrebniche), teraz Vyšná Rybnica.

Názov našej obce od jej prvej písomnej zmienky v roku 1418 sa v jednotlivých obdobiach menil takto:

rok

1418 Rybnychke,
1451 Kysrebniche,
1520 Kysrybniche,
1773 Felsö-Ribnicze,
1786 Felschö-Ribnicze,
1808 Felsö-Ribnicze, Horní Rybnice,
1863-1902 Felsöribnyice,
1907-1913 Felsöhalas,
1920 Vyšná Rybnica, Vyšné Rybnice,
1921-1938 Vyšnia Rybnica.

Začlenenie obce do administratívneho usporiadania krajiny

Vyšná Rybnica od svojho vzniku až do rozpadu RakúskoUhorskej monarchie v roku 1918 patrila do Uhorska. Od roku 1918 do roku 1939 patrila do Československej republiky. Rozhodnutím komisie zo dňa 4.4.1939 maďarské vojská 7.4.1939 obsadili Vyšnú Rybnicu, týmto aktom bola obec pričlenená v rámci okresu Sobrance k Maďarsku.

Od čias svojho vzniku až do zrušenia žúp s účinnosťou od 1. januára 1923 patrila do Užskej župy (stolice). Užská župa vznikla v 11. storočí a jej základom bol rozsiahly kráľovský majetok. Územie župy z väčšej časti tvorila západná časť súčasnej Zakarpatskej Ukrajiny a z menšej časti severná časť Východoslovenskej nížiny južne od Vihorlatských vrchov. Územie župy sa po stáročia v podstate nemenilo. Užská župa sa pôvodne delila na štyri služnovské okresy (označenie podľa slúžnych). Dva celé okresy a jeden čiastočne boli na území dnešného Slovenska:

- služnovský okres literáta Pavla z Úbreža,
- služnovský okres Imricha Bertóka,
- služnovský okres Františka Mozoga.

Vyšná Rybnica patrila do služnovského okresu

Úbrež. Neskôr došlo k ich reorganizácii a od roku 1773 boli v Užskej župe len tri okresy: Užhorodský, Sobranecký a Kapušiansky. Od tohto roku Vyšná Rybnica patrila do Sobraneckého služnovského okresu. Koncom 18. storočia opäť došlo k reorganizácii; výsledkom bol vznik štvrtého Serebnianskeho služnovského okresu. Na poste hlavného župana sa od roku 1322 najčastejšie striedali Drugethovia. Od roku 1628 sa stali dedičnými hlavnými županmi.

Vydaním zákona č. 126 Sb. z. a n. z 29. februára 1920 o zriadení župných a okresných úradov v Československej republike, ktorý na Slovensku nadobudol účinnosť 1. januára 1923 a platil do 30. júna 1928, Vyšná Rybnica patrila do župy Košice a správneho (politického) okresu Sobrance. Novým zákonom o organizácii politickej správy č. 125 Sb. z. a n. zo 14. júla 1927 s účinnosťou od 1. júla 1928 boli župy zrušené a územie štátu bolo rozdelené priamo na okresy bez žúp.

Vychádzajú z výsledkov sčítania ľudu z 15. februára 1921 a 1. decembra 1930 bola Vyšná Rybnica do roku 1938 pričlenená k týmto štátnym úradom:

- súdna tabuľa (krajský súd) Košice,
- súdny okres Sobrance,
- obchodná a živnostenská komora Košice,
- finančný úrad Košice,
- poštový úrad Remetské Hámre,
- notársky úrad Vyšná Rybnica,
- četnícka stanica Remetské Hámre,
- farský úrad (matričný úrad):
 - . rímskokatolícky Remetské Hámre,
 - . gréckokatolícky Vyšná Rybnica,
 - . evanjelický Lúčky.

Medzi miestnou obcou a okresným úradom ako administratívnou jednotkou boli takzvané notariáty. Boli spravidla totožné s obvody matričných úradov. Notár podľa zákonného článku 1/1883, 21 a 22/1886 bol úradníkom samosprávneho zväzku obcí. Podľa zákonného článku 36/1904 bol zároveň aj matrikárom, podľa zákona č. 210 a 233/1920 Sb. bol štátnym úradníkom. Vyšná Rybnica bola sídlom notariátu pre obce: Vyšná Rybnica, Remetské Hámre, Vyšné Remety, Jasenov a Hlivištia. Počiatky vedenia matrik (evidencia údajov o narodených, sobášoch a zomretých) siahajú až do stredoveku. Dôslednejšie a prehľadnejšie sa viedli od 16. storočia, no bez jednotnej úpravy stanovenej panovníkom. Zákonitú úpravu ich vedenia stanovil cisár Jozef II. svojím patentom z 20. februára 1784 d. IV. č. 113. Neskôr bol tento patent doplnený dekrétom z roku 1787. Vedenie a správu matrik vykonávali duchovní správcovia jednotlivých cirkví uznaných štátom pre občanov svojho vyznania. Dohľad nad nimi vykonávali zemské úrady. Od roku 1904 viedli matriky aj notári.

Prvá známa matrika obyvateľov Vyšnej Rybnice je matrika gréckokatolíckej cirkvi matričného obvodu Vyšná Rybnica, ktorá sa nachádza v Oblastnom štátnom archíve Prešov - Nižná Šebastová. V tejto matrike sú údaje o narodených v rokoch 1813 - 1852, sobášených v rokoch 1813 - 1851 a zomretých v rokoch 1813 - 1851. Pokračovanie tejto matriky až do roku 1895 sa nepodarilo nájsť. Od roku 1895 je vedená štátna matrika, ktorá sa nachádza na matrike Obecného úradu Remetské Hámre.

Občania rímskokatolíckeho vierovyznania sú vedení v matrike rímskokatolíckej cirkvi matričného obvodu Remetské Hámre, ktorá sa taktiež nachádza v Oblastnom štátnom archíve Prešov - Nižná Šebastová. V nej sú údaje o narodených v rokoch 1849 - 1895, sobášených v rokoch 1849 - 1897 a zomretých v rokoch 1849 - 1895. Od roku 1895 je vedená štátna matrika, ktorá sa nachádza na matrike Obecného úradu Remetské Hámre.

Vzhľadom na malé zastúpenie veriacich iných cirkví sa v obci sa nepátralo po ich matrikách.

Na čele obce ako predstaviteľ samosprávy od jej vzniku stál šoltýs, ktorý ako zakladateľ obce bol kráľom oslobodený od platenia daní. Šoltýsi boli vlastne dediční richtári. Za feudalizmu richtár reprezentoval obec voči iným orgánom štátnej správy alebo zemepánom. Za pomoci miestnych funkcionárov a orgánov riadil vnútorný život obce a rozhodoval o spoločnom hospodárení, mal významnú súdnu právomoc. Od roku 1850 richtári nemali súdne právomoci a patrili do systému štátnej správy. Po vzniku Československej republiky v roku 1918 funkcia richtára, ako hlavného predstaviteľa obce ostala zachovaná. Od roku 1938 boli na čele obce vládni komisári.

Vývoj osídlenia od prvej písomnej zmienky do roku 1938

Vyšná Rybnica (Rybnička) bola založená ako slovanská dedina na majetkoch šľachticov z Michaloviec a Tibavy na panstve Jasenov. Obývali ju v prevažnej miere sedliaci. Založili ju šoltýsi a pôsobili v nej ešte koncom 16. storočia.

Bližšie údaje o zložení obyvateľstva, jeho počte, národnostnej štruktúre nemožno až do začiatku 19. storočia zistiť. V stredoveku sa nevykonávali sčítania obyvateľstva. Kvôli plateniu daní kráľovi sa vykonávali súpisy poddanských domov, súpisy zdaniteľného obyvateľstva a daňové súpisy.

Podľa autora práce Dejiny osídlenia Uzskej župy Ferdinanda Uličného boli v roku 1567 v obci zdanené štyri sedliacke domácnosti, každá od polovice porty. V roku 1588 boli tri domácnosti hospodáriace na polovici porty a jedna na štvrtine porty. Štyri domácnosti boli želiarske a šoltýstvo patrilo už trom rodinám. V nasledujúcich rokoch došlo k značnému rozšíreniu dediny. V roku 1599 mala už 24 obývaných poddanských domov a dva až tri domy patrili šoltýsom. Na prelome 16. a 17. storočia bola stredne veľkou dedinou. V 17. a začiatkom 18. storočia väčšina poddaných dedinu v dôsledku stavovských povstaní uhorskej šľachty opustila alebo vymrela. V roku 1715 hospodáril v nej jedenásť sedliackych a jedna želiarska rodina. Vplyvom postupného zvyšovania počtu obyvateľov v Uzskej župe od začiatku 19. storočia možno predpokladať, že v tomto období dochádzalo k zvyšovaniu počtu usadlostí (rodín) aj v dedine. V druhej polovici storočia počet

obyvateľov sa podstatne nemenil. Začiatkom 20. storočia až do roku 1938 dochádza k miernemu nárastu obyvateľov. Tento vývin možno dokumentovať týmito údajmi:rok

1869	počet obyvateľov 472
1880	448
1890	476
1900	465
1910	486
1921	413
1930	530
1940	583

Zo spomínanej matriky gréckokatolíckej cirkvi možno zistiť, že v 1. polovici 19. storočia sa v dedine vyskytovali tieto priezviská:

Bakajsa	Figliar	Mikovčík	Rebjak
Beľan	Hamadej	Minda	Rusnák
Čižmár	Holodňak	Miša	Sabovik
Daňo	Ivan	Modrák	Švajcer
Doboš	Jacko	Oláh	Trochca
Dolinič	Macik	Pliška	Vafrilňak

Niektoré podrobnejšie údaje o osídlení obce sa dajú doložiť až zo súpisu parciel z roku 1863 a z čias Československej republiky, a to zo sčítania ľudu 15. februára 1921 a 1. decembra 1930.

Vychádzajúc zo súpisu parciel z roku 1863 možno zistiť takýto prehľad obyvateľov obce podľa čísel domov:

Čísla domov uvedené nižšie v tabuľke je možné vidieť na mape z roku 1863 v rubrike fotografie obce a okolia

Číslo Meno a priezvisko Postavenie Poznámka domu

1. **Mária STÁRAYOVÁ** grófká mlyn
2. **Samuel LEJBOVIČ** roľník
3. **Juraj KEPIČ** roľník
4. **Juraj TROCHCA** roľník
5. **Michal HOLODŇAK st.** roľník
6. **Michal HOLODŇAK ml.** roľník
7. **Michal ŠIMON** roľník
8. **Ján MIKOVČIK** roľník
9. **Michal MIKOVČIK** roľník
10. **Michal DOLINIČ** roľník
11. **Michal BENCA** roľník
12. **Juraj PEŤOV** roľník
13. **Ján LAZUR** roľník
14. **Štefan TROCHCA** roľník
15. **Andrej KRÁE** roľník
16. **Vasil MACÍK** roľník
17. **Ján STREŇOV** roľník
18. **Ján ČIŽMÁR** roľník
19. **Ján PEŤAK** roľník
20. **Ján MINDA** roľník
21. **-** kostol
22. **Juraj HOLODŇAK** roľník
Ján HOLODŇAK roľník
23. **Ján KUKUČ** roľník

24. Juraj ČIŽMÁR st. roľník
Juraj ČIŽMÁR ml. roľník
25. Jerael MOŠKOVIČ želiar
26. Juraj DEMKO roľník
27. František PONGRÁC roľník krčma
28. Ján MIŠA roľník
29. Juraj KUKUČ roľník
30. Michal MIŠA roľník
31. Michal MODRÁK roľník
Juraj RUSNÁK roľník
32. Michal BAZILOVIČ roľník
Michal RUSNÁK st. roľník
33. Ján MODRÁK roľník
34. Ján RUSNÁK roľník
35. Jozef ŠTICH roľník
36. Martin BEŇO roľník
37. Ján BENCA roľník
38. Ján ŠTOFA roľník
39. Kalman WEISBERGER želiar
40. Štefan MICHAJLO želiar
41. Juraj SEMERE statkár mlyn
42. Jakob ŠTERN roľník
43. Lejba MARKOVIČ želiar
44. Pinkes ŠENBERGER želiar
45. Juraj SEMERE statkár
46. Mária STÁRAYOVÁ grófka
47. Mária STÁRAYOVÁ grófka
48. Juraj SEMERE statkár Markovič Berko
49. Mojsej ŠTERN roľník
50. šľachtická rodina z Cibavy
51. Hajnberg MOSKOVIČ želiar
52. - fara
53. - škola
54. Mária STÁRAYOVÁ grófka mlyn
55. Mária STÁRAYOVÁ grófka
56. David HERŠKOVIČ roľník
57. Štefan DOLINIČ roľník
58. Michal PEŤOV roľník
- 59.
60. Herško WEISBERGER roľník
61. Andrej MODRÁK roľník
bez č. Michal SIRAK roľník
bez č. Lejba MOŠKOVIČ želiar

Z celkového počtu 61 čísel domu bolo 57 určených na bývanie. V čísle domu 21 bol kostol (gréckokatolícka cirkev), číslo domu 53 mala škola. V dedine bola jedna krčma v čísle domu 27, v ktorom zároveň býval František Pongrac povolaním roľník. Vlastník pozemkov Michal Sirak povolaním roľník a Lejba Moškovič želiar nemali pridelené číslo domu, a pravdepodobne bývali u niekoho v podnájme. Z priezvisk sa dá urobiť záver, že v dedine nevlastnila žiadna rómska rodina pozemky, ani dom. V ôsmich domoch bývali pravdepodobne židia (vychádzajúc z neslovanských mien a priezvisk):

- číslo domu

- 2 - Samuel Lejbovič, 42 - Jakob Štern,
25 - Jerael Moškovič, 44 - Pinkes Šenberger,

39 - Kalman Weisberger, 49 - Mojsej Štern,
51 - Hajnber Moskovič,
56 - David Herškovič,
60 - Herško Weisberger.

Jeden vlastník pozemkov, Stárayová Mária, bola grófka, jeden Semere Juraj bol statkár a ostatní roľníci. Šiesti boli želiari. Dom číslo 50 patril bližšie nešpecifikovanej šľachtickej rodine z Tibavy. Až na niekoľko kamenných budov (č. d. 1 mlyn, vlastník Stárayová Mária, č. d. 21 kostol, č. d. 41 píla a mlyn, vlastník Semere Juraj, č. d. 45 obytný dom Semere Jura ja, č. d. 52 hospodárska budova fary, č. d. 55 obytný dom grófky Stárayovej Márie), všetky ostatné obytné domy a hospodárske stavby boli z dreva. V dedine boli tri mlyny a dve píly. Mlyn a píla na nižšom konci a mlyn uprostred dediny boli vo vlastníctve grófky Stárayovej, mlyn a píla na vyššom konci dediny boli vo vlastníctve statkára Semere. V dedine boli dva cintoríny; číslo parcely 214 - židovský (na hornom konci na pravej strane rieky v jej tesnej blízkosti v miestach, kde je dnes hrádza rybníka), číslo parcely 700 (dnešný cintorín) a jeden kameňolom číslo parcely 1362 patriaci grófovi Stárayovi Viktorovi z Vyšných Remetov miestna časť Hámry.

Zo sčítania ľudu 1. februára 1921 vyplýva, že dedinu tvorila len jej základná časť, v ktorej bolo 82 obývaných a neobývaných domov. Nemala žiadnu osadu. Z celkového počtu obyvateľov 413 bolo 212 mužov a 201 žien. K 1. decembru 1930 bolo v dedine 93 domov, z toho 9 v cigánskej osade. Z celkového počtu obyvateľov 530 bývalo v dedine 464 a v cigánskej osade 66.

Z porovnania údajov vyplýva, že cigánska osada (nachádzala sa pri potoku Hliník na poľnej ceste z Vyšnej Rybnice do Hlivišť) vznikla niekedy medzi rokmi 1921 až 1930. Za 10 rokov sa zvýšil počet domov v dedine o 4 a počet obyvateľov (okrem cigánskej osady) o 51 osôb. Je zaujímavé, že štatistické údaje neuvádzajú existenciu mlyna ani píly, i keď preukázateľne v dedine boli tri mlyny a dve píly.

V dedine sa nachádza gréckokatolícky kostol zasvätený narodeniu Panny Márie. Má neskoroklasicistický štýl s prvkami baroka, postavený bol v rokoch 1856 až 1857, obnovený v roku 1921 a 1945.

Zloženie obyvateľstva

Výskumy osídlenia územia pod Vihorlatskými vrchmi potvrdili a vedecky dokázali trvalú prítomnosť Slovanov v tomto regióne. Vychádzajúc z tohto faktu možno povedať, že Vyšná Rybnica bola od čias svojho vzniku slovanskou dedinou. Uvedené tvrdenie možno podporiť týmito dôkazmi:

1. Dedina vznikla začiatkom 15. storočia, keď prebiehalo do osídľovanie tohto regiónu na nemeckom zákupnom práve. Bol obývaný prevažne slovanským obyvateľstvom. 2. Blízke okolité dediny Jasenov, Hlivišťa, Hlinník, Vyšné Remety boli slovanskými dedinami. Napríklad Jasenov bol už pred 11. storočím slovansko-slovienskou dedinou.

Blížkosť dediny Vyšné Remety, ktorá bola valašskou dedinou, umožňuje predpokladať prítomnosť Valachov, etnických Rumunov a Rusínov. Rusínski prisťahovalci obývali tento kraj trvale v období 14. až 16. storočia. Prítomnosť valašsko-rumunského a rusínskeho obyvateľstva potvrdzuje aj ich grécko-byzantské náboženstvo so staroslovienskym bohoslužobným jazykom - pravoslávie. Prvé kostoly v blízkych okolitých dedinách Jasenov, Hlivišťa a Vyšné Remety boli pravoslávne. Nie príliš veľká vzdialenosť od rieky Uh, za ktorou prevažovalo maďarské obyvateľstvo predpokladá, že v dedine sa mohli vyskytovať aj Maďari. Prítomnosť obyvateľov cigánskeho pôvodu v tomto regióne sa vyskytuje od 14. storočia. Na prelome 17. a 18. storočia sa tu usádzali židovské rodiny prichádzajúce z Haliča.

Pestrosť národnostného zloženia obyvateľstva regiónu ovplyvňovala i zloženie obyvateľov dediny. Prevalha slovanského obyvateľstva však umožnila zachovanie slovenského názvu dediny po celé stáročia až do dnešných dní.

Z hľadiska sociálneho zloženia obyvateľov v dedine od jej vzniku prevládali sedliaci. Na čele dediny bol šoltýs a od roku 1588 sa dá potvrdiť i prítomnosť želiarov. Nová prisťahovalecká vlna koncom 16. storočia nezmenila sociálne zloženie obyvateľstva a na prelome 16. a 17. storočia ju obývali výlučne poddaní.

Konkrétne národnostné a sociálne zloženie obyvateľov až do sčítania ľudu v roku 1921 nemožno zistiť. Dokumenty o sčítaní ľudu až do tohto obdobia sa nachádzajú buď na Ukrajine alebo v Maďarsku.

Z dostupných matrík od roku 1813 a z Parcelného súpisu Vyšnia Rybnica z roku 1863 vyplýva, že v dedine, až na malé výnimky boli všetci obyvatelia roľníci.

Vychádzajúc zo sčítania ľudu z 15. februára 1921 bolo v dedine spolu 413 obyvateľov. Podľa národnostného zloženia sa členili takto:

- slovenská (československá)	396
- ruská	4
- maďarská	12

- židovská	-
- cudzinci	1
- iné	-

Podľa náboženského vyznania:

- rímskokatolícke	126
- gréckokatolícke	193
- evanjelické augsburské	3
- evanjelické reformované	1
- izraelské	89
- iné a bez vyznania	1.

Z uvedeného členenia podľa národnosti a náboženského vyznania vyplýva zaujímavá skutočnosť. V dedine sa nikto nehlásil k židovskej národnosti, ale k izraelskému náboženstvu sa hlásilo 89 občanov. Nikto sa nehlásil k cigánskej národnosti. Ak by to bola pravda, potom by sa musel niekto hlásiť k "inej" národnosti. Pravdepodobne, z nejakých dôvodov, sa obyvatelia obávali prihlásiť k svojej národnosti (židia a cigáni). V najbližšom okolí boli cigáni len v Ruskovciach - 9 barakov a 141 osôb. Židia boli v Hlivištiach - 1 osoba, Choňkovciach - 15 osôb, Jasenove - 30 osôb, Vyšných Remetách - 40 osôb, Ruskovciach - 20 osôb a v Úbreží - 51 osôb.

Podľa sčítania ľudu z 1. decembra 1930 bolo v dedine spolu 530 obyvateľov.

Podľa národnostného zloženia sa členili takto:

- slovenská (československá)	452
- ruská	26
- maďarská	5
- židovská	40
- nemecká	1
- cudzinci	6.

Podľa náboženského vyznania:

- rímskokatolícke	204
- gréckokatolícke	216
- evanjelické augsburské	3
- evanjelické reformované	3
- izraelské	102
- iné a bez vyznania	2.

Cigánski obyvatelia, ktorých bolo 66 osôb, bývali v 9 domoch (barakoch) v cigánskej osade.

Hospodárska činnosť obyvateľstva

Základnou hospodárskou činnosťou obyvateľov od vzniku dediny bolo roľníctvo, pre ktoré boli priaznivé prírodné podmienky. Pestovali hlavne obilniny, pšenicu, raž, jačmeň, ovos a proso; zo strukovín pestovali hrach a fazuľu, v záhradkách zasa rozličnú zeleninu, najmä kapustu, v ovocných sadoch jablká, hrušky a slivky. Z dobytky chovali hlavne kravy, kone, ovce, kozy, svine, ale aj sliepky, husi a kačky. Ako ťažnú silu používali častejšie voly ako kone, a taktiež kravy. Valašskí prisťahovalci obohatili roľníctvo o valašský chov oviec, kôz i hovädzieho dobytku. Postupne sa však aj Valasi venovali obrábaniu pôdy a čiastočne sa "poroľníčovali".

Obilie v domácnostiach tradične drvili na múku ručne v žarnovoch alebo na ručných kamenných mlynoch. Vhodná poloha dediny na rieke Okna umožnila s rozvojom poľnohospodárstva výstavbu vodných mlynov. Prvý vodný mlyn sa spomína v roku 1715. Následne vznikli ďalšie dva. Zaujímavosťou je, že tieto mlyny neboli postavené priamo na rieke Okna, ale na umelo vybudovaných kanáloch. Zo systému napájania týchto kanálov na hlavný tok sa dá usúdiť, že prvý mlyn bol postavený na dolnom konci a patrilo grófovi Stárayovcom. Prívodné kanály prechádzali celou dedinou a kanál pre mlyn na hornom konci dediny začínal asi 500 m nad dedinou. Neskôršie pri mlyne na hornom a dolnom konci dediny vznikli pily. Určiť obdobie začatia práce mlynov a pil vyžaduje ďalšie štúdium.

Časť poddaných sa zaoberala aj pestovaním hrozna. Svedčia o tom pomenovania časti chotára Vinica a Viničky. Obdobie, v ktorom existovalo v dedine vinohradníctvo sa nepodarilo zistiť.

Objavenie železnej rudy v údolí Okny severne od dediny koncom 18. storočia a ďalších hornín umožňujúcich ťažbu železnej rudy umožnilo rozvoj hutníctva. Na prelome 18. a 19. storočia bola vo vyšnoremskom chotári (dnešné Remetské Hámre) postavená huta na spracovanie železnej rudy. Jej uvedením do prevádzky došlo k významnému spriemysleniu regiónu. Časť obyvateľov tak mohla zanechať výlučne

prácu na poli a spojiť ju s prácou pri ťažbe a doprave železnej rudy, ako aj pri jej spracovaní. Po roku 1865 bola výroba rozšírená postavením motykárne na výrobu ručného poľnohospodárskeho náradia. Továreň po požiari v roku 1922 zanikla. Zavedenie hutníckej výroby podmienilo výrobu dreveného uhlia. Kvalitné listnaté lesy v blízkom okolí poskytovali dostatok základnej suroviny. Uhlie sa páliło v milieroch v údolí riečky Okna, jej prítokoch, ako aj potoka Rybníčka a Hlíníck. Ešte aj dnes na týchto miestach možno pozorovať nie veľké, v priemere asi 10 m upravené miesta, na ktorých sa stavali miliere. V tomto období vznikli aj miestne názvy v údolí potoka Rybníčka: Uhlisko a Malé Uhlisko, zrejme ako miesta, kde sa sústreďovalo (skladovalo) vypálené uhlie pred jeho ďalšou dopravou.

Na dopravu rudy, uhlia a dreva boli vybudované úzkokoľajné železničky. Prvá bola postavená v roku 1906 a viedla údolím Okny nad Remetskými Hámrami. Mala ešte drevené koľajnice a na ťahanie vozňov sa používal kónský záprah. V roku 1924 bola postavená úzkokoľajná železnica s oceľovými koľajnicami s rozchodnou 760 mm a viedla ponad údolie Okny cez Remetské Hámre, Jovsu do Michaloviec. Neskoršie v roku 1939 bola postavená nová trať, ktorá viedla z Morského oka cez Remetské Hámre, Vyšnú Rybnicu do Nižnej Rybnice. Vozne smerom hore ťahala parná lokomotíva. Smerom dole sa pohybovali vlastnou energiou. Z tejto trate nad Remetskými Hámrami viedlo niekoľko odbočiek do príľahlých dolín. Napríklad údolím potoka Barlahov a do doliny zvanej Čeremošná. Samostatná trať viedla z Figliarky, kde bola motykáreň, do údolia potoka Rybníčka. Trať Morské oko - Remetské Hámre bola funkčná až do 60-tych rokov tohto storočia. Po ukončení práce v oceliarni v roku 1922 slúžili trate výlučne na dopravu dreva. Na presné zistenie dátumu výstavby, začatie a ukončenie prevádzky na týchto tratiach je potrebné samostatné štúdium historických dokumentov.

Ťažké životné podmienky a nedostatok pracovných príležitostí, hlavne koncom 19. a začiatkom nášho storočia prinútili časť obyvateľov obce odísť za prácou do Ameriky. Ochádzali nielen jednotlivci, ale v ojedinelých prípadoch aj celé rodiny. Väčšia časť sa postupne vrátila na rodný grunt, ale niektorí tam ostali natrvalo a založili si aj rodiny. Rodinné zväzky uzatvárali väčšinou s prisťahovalcami zo Slovenska alebo s príslušníkmi jazykovo príbuzných národov, ako napríklad Poliakmi.

Lesy bohaté na kvalitné tvrdé drevo z duba, buka, jasana a javora umožňovali rozvoj takých remesiel ako bolo kolárstvo, stolárstvo, tesárstvo a tokárstvo. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa napríklad kolárstvom zaoberal Lechman a Miša, stolárstvom Cihal'. Kováčom bol Verhol'ak, zámočníkom a obuvníkom Čigáš.

Prehľad panovníkov Uhorska od vzniku obce do rozpadu Rakúsko-Uhorska

Panovník	Doba vládnutia

Eudovít I. (Veľký)	1342 - 1382
Mária I. z Anjou	1382 - 1387
Karol II. (vládol 55 dní)	1385 - 1386
Žigmund Luxemburský	1387 - 1437
Albert (Albrecht) Habsburský	1.1.1438 - 27.10.1439
Vladislav I. Jagelovský	17.7.1440 - 10.11.1444
Ladislav V. Pohrobok	1452 - 1457
Matej Korvín (Huňady)	1458 - 1490
Vladislav II. Jagelovský	15. 7.1490 - 13. 3.1516
Eudovít II.	13. 3.1516 - 29. 8.1526
Ferdinand I. Habsburský	16.12.1526 - 25. 7.1564
Maxmilián II.	25. 7.1564 - 12.10.1576
Rudolf	12.10.1576 - 26. 6.1608
Matej II.	26. 6.1608 - 20. 3.1619
Ferdinand II. Habsburský	20. 3.1619 - 15. 2.1637
Ferdinand III. Habsburský	15. 2.1637 - 2. 4.1657
Leopold I.	2. 4.1657 - 5. 5.1705
Jozef I.	5. 5.1705 - 17. 4.1711
Karol III.	22. 5.1712 - 2.10.1740
Mária Terézia	20.10.1740 - 29.11.1780
Jozef II.	30.11.1780 - 20. 2.1790

Leopold II.	marec 1790 - 1. 3.1792
František I.	1. 3.1792 - 2. 3.1835
Ferdinand V.	2. 3.1835 - 2.12.1848
František Jozef I.	2.12.1848 - 21.11.1916
Karol IV.	21.11.1916 - 16.11.1918

Miestne názvy katastrálneho územia obce z roku 1863

V katastrálnom území obce sa vyskytovali v roku 1863 tieto miestne názvy:

- Brišča lúky
 - Rovna polana vysoký les
 - Dil vrch
 - Rosčipena skala vysoký les
 - Dlhé zeme orná pôda, lúky
 - Stinki lúka
 - Hamry dedina (domy),
 - Špaň ubravky orná pôda, záhrady,
 - Hliník les, lúky,
 - Topoliny nízky les orná pôda
 - Trepetník orná pôda,
 - Kamený potok vodný tok pasienky
 - Lazyšče orná pôda, lúky
 - Veľké uhlisko lúka
 - Lazčik lúky
 - Vinica orná pôda,
 - Lazy lúky lúky
 - Lesy vysoký les
 - Vinički orná pôda,
 - Majmova vysoký les lúky
 - Malé uhlisko lúka
 - Vyšná hôrka orná pôda,
 - Morské oko jazero pasienky
 - Nižná hôrka orná pôda, lúky
 - Zahumenky orná pôda,
 - Ortáši lúky lúky
 - Pavlovik potok vodný tok
 - Zakutia orná pôda,
 - Pod hubkovým pasienky lúky
 - Pod kameným orná pôda, lúky
 - Za vodou orná pôda,
 - Pod kňazim lúky horbom
 - Rebraň orná pôda,
 - Zavojčiky orná pôda, pasienky lúky
 - Rika vodný tok
 - Roh vrch
- (858,17 m n. m.)

Miestne názvy z roku 1973

V katastrálnom území obce sa vyskytovali v roku 1973 tieto miestne názvy:

- Barlahov vodný tok, les - Obora les
- Bystrá vodný tok - Okna vodný tok
- Bystrý jarok les - Potašňa les

- Cirkevná lúka lúka - Pri lese pasienok
- Dielnice pole - Roh vrch, les
- Erš les - Rybnička vodný tok
- Falašov potok vodný tok - Slizké les
- Fedkov vrch, les - Strihovská vrch,les
- Grúň pole poľana
- Havranec les, vodný tok - Tabla pole
- Hliník vodný tok - Topoliny pole
- Hľbok les - Veža vrch, les
- Jaseňovský vrch, les vrch
- Vinice vinica - Vyšná Rybnica vodná nádrž
- Jelenia lúka les - Za hôrkou pole
- Krivec les, vodný tok - Za vyšnou pole
- Lazy les aj lúka hôrkou
- Lisaka vodný tok - Záhumienky pole
- Machnatý vrch chránené územie - Zákutie lúka
- Majmová vrch, les - Zlomová lúka les
- Modrácky kút les - Zlomy les
- Morské oko jazero - Zverinec les
- Nežabec vrch, les

Význam niektorých pojmov

Doba bronzová

Obdobie praveku, v ktorom sa už vo všeobecnosti zhotovovali nástroje a zbrane z bronzu. Na území Slovenska vymedzené rokmi 1900 až 1700 pred našim letopočtom.

Doba rímska

Obdobie zásahu rímskeho impéria do histórie územia dnešného Slovenska. Prvé štyri storočia nášho letopočtu.

Erb

Vznikol v 2. polovici 12. storočia ako trvalé znamenie na štíte. Od 15. storočia sa začal používať na označenie vlastníka. Erby sa používali na pečatiach a majetkových nehnuteľnostiach.

Nemecké zákupné právo

Zákupnosť a dedičnosť pozemkov (gruntov), ďalšie voľné disponovanie s nimi. Na čele dediny stál richtár, patrili mu jeden alebo dva lány nezdanenej pôdy a reprezentoval súdnu vrchnosť pre obyvateľov obce, okrem vrážd, podpaľáčstva a zbojstva, ktoré prislúchalo súdiť zemepánovi.

Neolit

Posledný úsek mladšej doby kamennej. Zahŕňa obdobie prechodu od koristníckeho k produkčnému hospodárstvu. Na Slovensku na rozhraní 6. a 5. tisícročia pred našim letopočtom.

Notár

Podľa zákonného článku 1/1883, 21 a 22/1886 úradník samosprávneho zväzku obcí (korporácie).

Podľa zákona č. 210 a 233/1920 Sb. o poštátnení verejnej správy štátny úradník.

V obciach vykonával štátnu správu, viedol obecnú agendu, pôsobil ako poradný a výkonný orgán, spolupracoval pri zostavovaní pozemkového a domového katastra, mal prehľad o pozemkovoknižnej agende, spisoval rozličné (i súkromné) písomnosti a vyhotovoval zmluvy. Podľa zákonného článku 36/1904 bol matrikárom. Vo veciach štátnej správy bol nezávislý od obecných orgánov. Do roku 1948 sa notárstvo vykonávalo ako slobodné povolanie.

Zákomom č. 116/1951 Sb. boli zriadené štátne notárstva.

Paleolit

Staršia doba kamenná, najstaršie obdobie ľudských dejín.

Časovo sa delí na:

- starší paleolit - hlavné pracovné nástroje pästné klíny, úštepové nástroje,
- stredný paleolit - nástup rozličných kultúr,
- mladší paleolit - predmety zhotovené z kostí a štiepané kamenné nástroje.

Porta

Základná daňová jednotka v Uhorsku za feudalizmu. Prvý raz sa spomína v dekrete Karola Róberta z roku 1342, v ktorom sa nariad'ovalo vyberať daň z každej porty vo výške 18 denárov.

Rozsah porty nebol fixne stanovený (pod portou sa rozumel sedliacky dvor, v ktorom bývalo aj viac rodín).

Richtár

Hlavný predstaviteľ samosprávnych miest, mestečiek a obcí v období stredoveku a novoveku. Richtári sa volili komunitami a rozsah ich právomocí v obciach určovali zemepáni. Richtár reprezentoval komunitu voči iným orgánom štátnej správy alebo zemepánom; za pomoci miestnych funkcionárov a orgánov riadil jej vnútorný život a rozhodoval o spoločnom hospodárení; mal významnú súdnu právomoc. Richtári od roku 1850 stratili súdne právomoci a patrili do systému štátnej správy. Služnovské úrady (služnovské okresy)

Orgány verejnej správy ako najnižšie organizačné zložky civilných dištriktov. Nadviazali na služnovské obvody stolíc. Existovali v období rokov 1849 až 1922. Každá stolica, a od roku 1859 aj každá župa, sa delila na štyri až osem služnovských okresov, každý služnovský okres na tri obvody.

Súčasne boli prvostupňovou súdnou inštanciou. V čele stál služný (volený vonkajší úradník župy, okrem neho neboli v služnovskom úrade nijaké iné volené orgány).

Služnovské úrady boli zrušené k 31. decembru 1922 zákonom 126/1920 Zb.

Šoltýs

Zakladateľ, sprostredkovateľ osídlenia (lokátor) dedín na nemeckom a valašskom práve. Pri kolonizácii na valašskom práve sa nazýval tiež kenéz.

Na základe písomnej zmluvy so zemepánom získali na založenie novej alebo osídlenie starej, spustnutej osady výsady, ktoré im zabezpečovali výhodné majetkové pomery a dedičné richtárstvo s určitou súdnou a správnu právomocou. Boli výkonnou zložkou medzi zemepánom a poddanými. Od konca 17. storočia pojmom šoltýs označovali aj richtárov, ktorí nemali nijaké výsady. Po urbárskej regulácii za Márie Terézie inštitúcia šoltýstva úplne zanikla.

Valasi

Ľud osídľujúci v 14. až 17. storočí horské oblasti Slovenska. Zaoberali sa chovom dobytka, pôvodne pochádzali z Valaška. Pri kolonizácii nášho územia boli značne premiešaní s rusínskym obyvateľstvom.

Želiar

Príslušník vrstvy dedinskej chudoby nevlastiaci pôdu (často ani dom), nádenník, nájomca na veľkostatku, vo feudalizme poddaný vlastníaci menej ako 1/8 poddanskej usadlosti.

Zoznam použitej literatúry

1. Matrika gréckokatolíckej cirkvi Vyšná Rybnica.
Oblasť štátny archív Prešov.
2. Súpis parciel Vyšná Rybnica.
František Přibil, 1863.
3. Gróf Sztáray Csálad Oklevéltára I. a II.
Nagy Gyula,
Budapest 1787.
4. Statistický lexikon obcí v republice Československé (podle sčítání lidu z r. 1921), III. Slovensko.
Státní úřad statistický, Praha 1927.
5. Statistický lexikon obcí v republice Československé (podle sčítání lidu z r. 1930).
Orbis, Praha 1936.
6. Administrativní lexikon obcí v republice Československé,

II. díl.

Státní úřad statistický, Praha 1928.

7. Užská župa inventár.

Štátny oblastný archív Prešov.

8. Geografické názvy okresu Michalovce.

ÚGKaK SR, Bratislava 1993.

9. Súpis pamiatok na Slovensku III.

Obzor, Bratislava 1969.

10. Názvy obcí na Slovensku za ostatných dvesto rokov.

Milan Majtán,

SAV, Bratislava 1972.

11. Osídlenie košickej kotliny III.

Branislav Varsik,

Veda, Bratislava 1997.

12. Dejiny osídlenia Užskej župy.

Ferdinand Uličný,

FF-UPJŠ Košice, Prešov 1995.

13. Stručný návod k rodopisné praxi.

Viktor Palivec,

Praha 1939.

14. Sprievodca náučným chodníkom Remetské Hámre - Morské oko,

Morské Oko - Sninský kameň - Sninské Rybníky.

Správa CHKO Vihorlat, Michalovce.

15. Encyklopédia Slovenska, zväzok I. až VI.

Veda, Bratislava 1977 až 1982.

16. Vlastivedný slovník obcí na Slovensku.

Veda, Bratislava 1978.

17. Příruční slovník naučný. Díl II.

ČSAV, Praha 1963.

18. Slovník slovenského jazyka V. diel.

SAV, Bratislava 1965.

Publikácia je vydaná pri príležitosti prvej písomnej zmienky z roku 1418.